

Nowe obowiązki. Najważniejsze zmiany w ustawach samorządowych

Wójt będzie przedstawiał radnym raport o stanie samorządu, sesja rady będzie musiała być transmitowana, a wykazy głosowań upubliczniane – takie m.in. rozwiązania wprowadza nowelizacja podpisana przez prezydenta.

We wtorek 16 stycznia 2018r prezydent podpisał ustawę o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych. Tego samego dnia nowelizacja ukazała się w Dzienniku Ustaw.

Omawiamy krok po kroku najważniejsze zmiany w ustawach samorządowych (ustawie o samorządzie gminnym, ustawie o samorządzie powiatowym i ustawie o samorządzie województwa):

Dłuższa kadencja. Nowelizacja wydłużyła kadencję organów samorządu terytorialnego z czterech do pięciu lat.

Budżet obywatelski formą konsultacji z mieszkańcami. Wysokość budżetu obywatelskiego wynosić ma co najmniej 0,5 proc. wydatków jednostki samorządowej, a o przeznaczeniu środków decydować będą corocznie mieszkańcy. W miastach na prawach powiatu utworzenie budżetu obywatelskiego będzie obowiązkowe.

Obowiązek transmisji sesji rad i sejmików. Obrady mają być transmitowane i utrwalane za pomocą urządzeń rejestrujących obraz i dźwięk, a nagrania udostępniane na stronach internetowych jst.

Obowiązek rejestrowania i upubliczniania wykazów głosowań. Głosowania na sesjach rad oraz sejmików mają odbywać się za pomocą urządzeń umożliwiających sporządzenie i utrwalenie imiennego wykazu głosowań radnych. Jeśli będzie to niemożliwe z przyczyn technicznych, należy przeprowadzić głosowanie imiennie. Wykazy głosowań należy niezwłocznie upublicznić.

Powołanie nowej komisji organu stanowiącego. Chodzi o komisję skarg, wniosków i petycji, która rozpatrywać ma skargi na działania organów wykonawczych i samorządowych jednostek organizacyjnych.

Obowiązek wprowadzenia do porządku obrad projektu uchwały zgłoszonej przez przewodniczącego klubu radnych. Warunkiem jest, że projekt będzie musiał być złożony co najmniej 7 dni przed rozpoczęciem sesji. W tym trybie będzie można zgłosić nie więcej niż jeden projekt uchwały na każdą sesję.

Przewodniczący rady zwierzchnikiem. Przewodniczący organu stanowiącego będzie miał prawo wydawania poleceń służbowych pracownikom urzędu jednostki samorządowej, wykonującym zadania związane z funkcjonowaniem rady gminy; tym samym będzie miał możliwość wykonywania wobec nich uprawnień zwierzchnika służbowego.

Uprawnienia kontrolne radnych. Nowelizacja przyznała radnym uprawnienia kontrolne analogiczne do uprawnień parlamentarzystów. Będą mieli prawo do uzyskiwania informacji i materiałów oraz prawo wstępu do pomieszczeń instytucji samorządowych, w tym spółek handlowych z udziałem samorządowych osób prawnych.

Ustawowe umocowanie interpelacji i zapytań radnych. W sprawach dotyczących danego samorządu właściwi radni będą mogli kierować interpelacje i zapytania odpowiednio do wójta, starosty, marszałka województwa. Na odpowiedź na piśmie będzie 14 dni.

Ustawowe określenie minimalnej liczebności klubów radnych we wszystkich organach stanowiących (w małych jednostkach – co najmniej 3 radnych, w dużych – 1/10 ogółu radnych).

Bez wójta w zarządzie. Ustawa rozszerzyła o wójta krąg podmiotów, które nie mogą być członkami władz zarządzających lub kontrolnych i rewizyjnych ani pełnomocnikami spółek handlowych z udziałem gminnych osób prawnych lub przedsiębiorców, w których uczestniczą takie osoby.

Coroczna debata o stanie samorządu. Organy wykonawcze zobowiązane zostały do przedstawiania radzie/sejmikowi do 31 maja każdego roku corocznego raportu o stanie danej jednostki samorządowej. Raport ten rozpatrywany będzie podczas sesji, na której podejmowana jest uchwała w sprawie udzielenia lub nieudzielenia absolutorium organowi wykonawczemu.

Inicjatywa uchwałodawcza. Przyznanie mieszkańcom gminy, powiatu i samorządu województwa prawa inicjatywy uchwałodawczej (obecnie takie prawo fakultatywnie może być przewidziane w statucie danej jednostki samorządowej); grupa mieszkańców występująca z inicjatywą musi liczyć: w gminie do 5 000 mieszkańców – co najmniej 100 osób, w gminie do 20 000 mieszkańców – co najmniej 200, a w gminach większych – co najmniej 300 osób.

Oświadczenie o poparciu zarządu województwa. Niezwłocznie po utworzeniu klubu radnych i wyborze zarządu województwa, klub będzie przekazywał przewodniczącemu sejmiku oświadczenie o udzieleniu albo odmowie udzielenia poparcia zarządowi województwa. Informacje te będą podawane do publicznej wiadomości.

Przewodniczący komisji rewizyjnej w samorządzie województwa z opozycji. Przewodniczącym komisji rewizyjnej będzie mógł być radny największego klubu radnych, który złożył oświadczenie o odmowie udzielenia poparcia zarządowi województwa.

Nowelizacja we wtorek została opublikowana w Dzienniku Ustaw; wejdzie w życie 31 stycznia 2018 r. Nowe obowiązki wynikające z nowelizacji ustaw samorządowych jednostki samorządu terytorialnego będą musiały wypełniać od następnej kadencji.